

NAPREJ

Glasi Socialistične stranke Jugoslavije.

Izhaja razen ponedeljka in dneva po prazniku vsak dan.

Uredništvo in upravnništvo: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6-I.

Naslov za dopise: Ljubljana pošt. pred. 168. Tel. int. št. 312. Ček. rač. št. 11.959.

Stane mesečno 15 Din, za inozemstvo 25 Din. Oglasi: prostor 1 × 55 mm 1 Din.

Dopise frankirajte in podpisujte, sicer se ne priobčijo. Rokopisi se ne vračajo.

Reklamacije za list so poštne proste.

Temelji naše boljše bodočnosti.

Kamorkoli dandanes pogledaš, povsod trčiš na vsestransko brezbržnost. Če gledaš pravega ali vsaj dozdevnega inteligenta v kavarni, če opazuješ te izraze, kako brezbržno listajo časopise, kako mečejo en list v stran, da vzamejo v roke zopet drugega, ne da bi prečitali niti en stavek s pravim razumevanjem, potem se ti smili vso ogromno in za prazen nič porabljeno tiskarsko črnilo, toliko brezplodnega duševnega in ročnega dela, toliko znoja za prazen nič. Že najslavnejši nemški pesnik Goethe je izrazil pred mnogimi desetletji v neki pesmi prav isto misel. On pravi: »Govore in pišejo sem ter tja, da človek ne ve, ne kod ne kam. Zaman se trudiš, z govorenjem in pisano besedo spreobrniti vsakemu človeku že določeno in prirojeno nagnenje. Toda okrepiti ga moreš pač v njegovem prepričanju in stremljenjih.«

Takrat je bila velika redkost, posebno pa pri nas, če je kdo znal brati in pisati. Omika, pod katero razumemo v današnji dobi splošne prosvetljenosti vsaj možnost razumevanja najglavnejših sodobnih političnih in socialnih vprašanj in potreb, čitanje in razumevanje tozadevnih člankov in knjig — ta omika je vsaj pri razredno zavednem proletariatu splošna. Toda ni dovolj, pogledati vsak dan površno v časopis. Delavsko časopisje nima namena, nuditi svojim bralcem, kakor onim gori omenjenim obiskovalcem kavaren, iz meščanskih krogov meglenih, lepo stiliziranih, nedeljko razporejenih člankov.

Članki v delavskih časopisih ne vsebujejo onih političnih ali družabnih sofizmov, ugibanj in prorokovanj, ki jih moraš pobilati že čez nekaj dni, ker je postala politična konjunktura povsem drugačna. — Delavstvo si piše svoje liste samo. Njemu ne more biti na tem, da zabava svoje bralce z lepim slogom. Glavno je predvsem vsebina. In kaj naj delavca, ubogega proletarca zanima bolj kakor stanovsko-strokovna vprašanja? Članki delavskih listov ne morejo biti lepa politična kramljanja, temveč vesten, stvaren, četudi tu in tam navidez suhoparen pouk. Kaj nam pomaga vse trenutno navdušenje, če je bilo to le umetno povzročeno brez pravega razumevanja vseh navdušenih? Tako navdušenje preide že isti dan. Naše delavstvo je treba vzgojiti! Šola ni nikdar prijetna, ampak potrebna je.

Kaj nam pomaga, če delavstvo ohrani svojo mentaliteto nerazumne črede, ki jo lahko vsak političen koristolovec vzame pod svojo »zaščito in vodstvo«? Vsi morajo biti enakovredni člani velike socialistične družine. Vsakdo naj ima svoj neodločno glas, vse kar se sklone in stori, mora biti volja vsakega posameznika. Ta mora vedeti, kaj dela. Delavec naj ne bo slepo orodje onih, ki nimajo drugega interesa nego svoj lastni. Naravni nagon ubogega proletarca po boljšem obstoju so izrabljali, izrabljajo in bodo izrabljali vsi oni »zaupniki« proletariata, ki hočejo živeti udobno meščansko življenje. Zato ni treba žalovati za garjevimi ovčami. Od teh ne bo imel prole-

tariat nobene koristi, temveč samo škodo. Čim prej jih odstranimo, tem bolje.

Danes se pripravajo razne skupine strank za to ali ono notranjo državno uredbo. S tem se bo spremenila sicer oblika, bistvo pa ostane eno in isto. Mogoče se bo spremenilo marsikaj, pa le v prid vladajočih in nekaterih, ki so jim z volilnim listkom pripomogli do vladavine. Delavstvo pa je pri vsem tem vendarle ostalo na eni in isti stopnji svojega klavrnega položaja. Kako pa naj bo drugače? Marsikateri delavec si še misli, da je storil vso svojo dolžnost z volilno kroglico in da je potem prišel čas, da gleda brezbržno vso nadaljnjo komedijo. Francoski socialist Proudon je rekel: »Čemu bi se udeleževal volilec, ki je storil svojo dolžnost, še političnega in organizacijskega dela? Ljudstvo vlada le na dan volitev zato, da po izvršeni nalogi zopet pade v brezdelje in brezbržnost.« Tako se iz »ljudske volje« brijejo norca sebičneži in koristolovci. Imamo baš na Francoskem klasične primere kako so delavski zaupniki postali zavezniki vladajočih, kako je parlament postal le karikatura tega, kar so poprej obetali na temelju delavskega programa. Pri nas smo v tej kratki dobi lastnega državnega življenja videli, kako ni rešitve delavstva v volilni kroglici in v onih, ki jim je, žal, zaupalo vso svojo dobrobit. Slučajev ni treba navajati. Dosti je da čutimo to na lastni koži. Kaj sledi iz vsega tega? Boljša bodočnost, delavec, leži v tebi samem! Delavstvo mora poseči brez posrednikov po samopomoči! Prava politika proletariata je samostojno izvojevanje delavskih pravic in

MILENIN:

Tone Seliškar: Trbovlje.

Trije ugledni slovenski leposlovci so sklenili, da je treba pogledati, kakšno lice in notranjost ima novorojenček božanstvene muze. Trije so natakili na en nos kritična očala, površno prelistali Seliškarjevo zbirko in ponudili javnosti plod svoje znanstveno umetniške preiskave. Prvi je bil še najbolj pameten. Pogledal je novorojenčka od vseh strani, dvignil je eno nogo, drugo, potegnil jezik iz ust, pogladil novorojenčka po hrbtu — rdeč, popolnoma rdeč. Začuden in ozlovoljen je prijel nesrečno bitje za vrat, namočil glavo in noge v špirit in dejal, da bo počakal, kakšen bo učinek: če se v špirtu spremeni in bo potem podobno svojim bratcem in sestricam, da bo povedal kako so zvezane mlade kosti v pregibih, drugače pa da je dete docela pohabljen in ne spada v potomstvo milooke boginje. Drugi je ugotovil, da Trbovlje niso Trbovlje in da Seliškar pravzaprav ni povedal, kako se koplje in vozi premog. Za tako važno pogo našega gospodarstva da ne zado-

stuje samo ugotovitev, da so punce v rudniku sajaste. Vsaka knjiga da mora imeti poleg platnic in naslova tudi vsebino, ki pa mora biti z naslovom popolnoma v skladu. Če ni tako, je kritik hud in upravičeno pove javnosti da mojster ne zna pisati naslovov. Da bi pa kdo ne mislil, da so vsi ti stvarni nedostatk omenjeni kar tako-le mimogrede, je majhen mož na prste stopil in povedal, da je silno izobražen in da celo ve, da je Danteja zadela kap, ko se je brez Beatrice vrnil iz pekla, da je Petrarca ugriznila muha ce-ce, ker v Arezzi takrat še niso rasle mušnice, kar je krivo, da pravijo hudo mušni Italijani njegovim srčnim izlivom »estravaganti«. Vsi dobri jezdec starega Pegaza da so jahali brez sedla in v raztrganih hlačah, kar se seveda ne spodobi vrlemu kavaléristu in da jih dekleta spričo nespodobne zunanjosti niso ljubila. Shakespeare da je hodil za svojo srčno kraljico celo peš in menda samo v spodnjih hlačah in da ni čudno, da še dandanes sramežljive device zakrivajo obraze, kadar govori ta mož iz igralčevih ust. In še mnogo je povedal drugi kritik, kar pa

lahko izostane, kajti sicer bi utegnil kdo očitati naši kritiki, da je plagiat. Tretji kritik pa ima silno kamenito srce. Nedolžnega novorojenčka je zlasal, obrcal in dejal, da je otrok pri nas že itak preveč in kruha premalo, da torej lahko gre takoj v literarni pokoj. Da mu bodo že dali slovenski literati primerno penzijo, samo da se jim umakne s poti, ki je še njim pretesna. Da bi se pa ljudje ne zgržali nad nečloveškim postopanjem, je svetoval novorojenčku, naj zleze iz lastnega nagiba med drugo in tretjo stranico Homerja, ki ga je prevedel Koseski, in naj mirno sede na heksameter, ki se začne z besedami: mirno objeta v dotik... Naj se nikar preveč ne razburja in tudi prevročih solz mu ni treba pretakati, če ga leposlovci takoj po rojstvu niso sprejeli v svoje društvo. Kadar bo imel plešasto glavo in kocine pod nosom, da bodo to vprašanje prereševali na prvi društveni seji.

Takole nekako je naša kritika sprejela Seliškarjevo zbirko »Trbovlje«. Ker sem že napisal uvod in nimam časa, da bi brskal po leksikonih in iskal, kaj pravijo

zafitev predvsem proti delodajalcem samim. Kako pa naj doseže delavstvo svoje pravice, če ni vse kakor en mož. To pa je mogoče le v disciplini in organizaciji. Če se delavcu slabo godi, je temu kriv sam. Z disciplino, delom in organizacijo bo dosegel več, nego stotina proletarskih poslanecev.

Zato pa je treba pouka in izobrazbe. Čim pametnejši si, tem manj te bodo mogli izrabljati. Kdo pa naj nudi delavcu pravo stanovsko izobrazbo, ono izobrazbo, ki je potrebna, da si z razumevanjem, z lastno voljo pribori to, kar mu gre po božjih in človeških postavah? Tega ti ne nudi meščansko časopisje, ne leposlovnj romani iz višjih krogov, ne pridige, ne spovednice ampak samo delavsko časopisje, ki piše to, o čemer mora biti vsak zaveden delavec poučen. Potem se ne bo delavstvo udajalo in verovalo raznim bajkam, ki se ne morejo nikdar uresničiti in katerim je žal, že toliko nasledilo.

Pred časom smo čitali neke sledečo zgodbo: Nastopil je govornik, okoli katerega se je zbrala nešteta množica vseh lačnih. Govoril jim je z gorkoto, obljubljal jim je najboljšo jedi in pijače in najudobnejše življenje. In vse to se lahko v kratkem uresniči, samo nečesa je treba: Vsi naj delajo za enega, eden za vse! Tedaj pa so poslušalci pograbili kamne in govornika ubili. In vendar niso s tem prišli do kruha in mleka in do udobnega življenja.

Jasno je torej, da je boljša bodočnost samo v neumornem delu, v železni disciplini in organizaciji in v izobrazbi.

SOCIALISTIČNIM STRANKAM VSEGA SVETA

Je konferenca za njihovo zedinjenje v enotno internacionalo, ki se je vršila med zastopniki 2. in dunajske internacionale od 4. do 6. tega meseca v Bregencu, poslala poziv k udeležbi na končnem

zedinjevalnem kongresu 21. maja t. l. v Hamburgu

(Gewerkschaftshaus, Besenbinderhof 57, poleg glavnega kolodvora). Kongres se

učeniaki o velikih pesnikih, pa tudi mi sraka v paviljonu perju že od rojstva ni bogve kako všeč, sem sklenil razdeliti stvarino, ki sicer ne spada v področje kritike v ožjem pomenu besede, tako, da bo v prvem delu v zrcalu obraz muze na veliki petek, v drugem pa to, kar bi morala povedati kritika, če bi sploh zaslužila to ime. Pesniku očitajo, da ni krstil svoje zbirke v leposlovnem Jordanu, da že samo ime Trbovlje diši bolj po premogu kakor pa po poeziji. Če bi bil napisal na prvo stran: »Janez s pištolo« ali »Melanholične rožice na zefirni preprogi duhteče livade« in posvetil svoje za litrom tokaica rojene krče, odsevu božanstva iz njenih črnih oči in vitki postavi, zlatolasi glavici in alabastrovemu hrbtu kraljice srca, pa bi mu ne bili zamerili in kritika bi bila bolj usmiljena. Pravijo, da so v Trbovljah sami »črnomazi« rudarji, ki vihte krampe in železne droge, da tam ni nobenih prikazni, ki jih slika pesnik v svoji knjigi. Kaj pa če Seliškar razume pod Trbovljami tudi Jesenice, vestfalske rudnike, londonske tvornice, njujorške livarne, kitajske predilnice in japonske minonosce, kjer so težaki prav tako sajasti in upogijeni kakor v Trbovljah? Toda pustimo ime in ogledimo si vsebino.

(Dalje prih.)

otvori ob 10. zjutraj in bo trajal po vsej priliki 6 dni.

Dnevni red obsega štiri točke: 1. Imperialistični mir in naloge delavskega razreda; 2. mednarodni boj proti mednarodni reakciji; 3. akcija socialistične stranke za osemurni delavni dan in mednarodno socialno reformo; 4. organizacija mednarodnega proletariata.

Pripuščene so na kongres vse socialistične stranke: ki vidijo v odstranitvi kapitalističnega proizvajalnega načina cilj in v razrednem boju sredstvo za osamosvojitve delavskega razreda; ki stoje na stališču enotne strokovne organizacije pod Amsterdamom; ki se strinjajo z resolucijo haaške mirovne konference (leta 1922.) glede nalog delavskega razreda v protivojnem gibanju; ki priznavajo mednarodno organizacijo tudi kot delavsko orožje v vsaki vojni; ki se ne bodo razen k novi internacionali priključili nobeni drugi politični.

Organizacijski odbor je sprejel naslednji poslovni red: Vsaka socialistična stranka mora najprej temu odboru naznaniti povprečno število svojih članov v letu 1922., eventualno tudi druge momente svoje moči (število poslancev itd.); na vsakih 3000 članov odpade 1 delegat, maksimum je 50 delegatov; stroške za svoje delegate odpošlje vsaka stranka sama, in sicer za Jugoslavijo 300 Din za vsakega; v kolikor bi bila določena vsota premajhna, jo doplačata izvrševalni odbora obeh internacional, proporcionalno po članskem številu svojih strank; vsaka stranka odpošlje lahko tudi svoje goste, ki jih pa ne sme biti več nego lastnih delegatov; referenti smejo govoriti največ 40 minut, diskusijski govorniki kvečjemu 15; organizacijski odbor določi za vsako stranko neko število glasov za glasovanje v plenumu, pri čemer se bo upoštevalo število njenega članstva, skupna sila organiziranega proletariata v njeni deželi (strokovne organizacije, zadrage, tisk, število volilcev itd.). Maksimum za vsako stranko je 30 glasov; glasovanje se bo vršilo z listki, vendar pa po glasovih, če bo pisмено zahtevalo to najmanj 30 delegatov iz 5 dežel. Statut in glavne resolucije so le tedaj sprejete, če glasujeta zanje najmanj 2 tretjini glasov.

Prijave je treba poslati do 30. t. m. najkasneje na enega izmed obeh tajnikov organizacijskega odbora, Toma Shawa v Londonu, za nas Friderika Adlerja, Wien, V., Rechte Wienzeile 97, Predsedstvo Zedinjene socialdemokracije Nemčije poskrbi za pravočasno ureditev popotovalnih vizumov za Nemčijo. Zato je na potrebno naznaniti točno število delegatov in gostov sohr. Otonu Welsu, Berlin S. W. 68, Lindenstraße 3, ki mora imeti ta naznanila do 7. maja v rokah.

Najbrže bo neposredno po kongresu novi skupni izvrševalni odbor imel svojo prvo sejo. Zato se naprošajo vse stranke, da že vnaprej pripravijo in omogočijo izvolitev tega odbora na kongresu. Predsedstva zastopanih strank bodo torej po njihovi moči imenovala enega do tri svoje sodruge za izvrševalni odbor. Končni izvrševalni odbor se sestavi seveda pozneje.

V zvezi s tem pozivom je izvrševalni odbor dunajske internacionale, ki smo ji tudi mi priključeni, sklenil imeti internacionalni kongres svojih strank dan pred skupnim kongresom ob 9. zjutraj v istem prostoru. Dnevni red: Stališče k mednarodnemu socialističnemu kongresu v

Hamburgu. Posamezne stranke naznanijo za to konferenco svoje delegate (ki bodo drug dan zastopali svoje stranke na kongresu) tajništvu Mednarodne delavne skupnosti socialističnih strank (dunajske internacionale).

Nalašč smo podrobneje poročali tudi o teh organizacijskih pripravah za zedinjevalni kongres, ker vemo, da je veliko zanimanje za ta neizmerno važni dogodek v socialističnem povojnem gibanju. K stvari sami bomo še govorili.

Politične vesti.

+ **Vladna in vlade željna gospoda** dela z mrzlično naglico za končno razčiščenje položaja. Kralji sprejema v avdienci demokratske voditelje in daje radikalcem vedeti, da bi rad videl zopetno združitve teh dveh skupin skupaj z zemljoradniki v eno vlado. Značilno je, da si je pustil o vojnem ministru Pešiču poročati tudi o razpoloženju v vojski. Voditelji federalističnega bloka delajo tudi na vse kriplje da bi se tajna pogodba, ki so jo sklenili z radikalc v Zagrebu, zopet ne razbila. Interesantno in za katoliško moralo značilno je to, da priznava današnji »Slovenec«, da tajni sporazum, kakor smo mi o njem poročali, v resnici obstoja, čeprav ga je še včeraj dementiral. Pravi namreč da je med radikalnimi krogi veliko razpoloženje za čisto radikalno vlado, ki bi jo naj po besedilu sporazuma podprli Hrvati in Slovenci. Tako pripravlja po kapljicah teren za koruzne dogodke, ki bodo postali — če le ne pride kaj vmes — v najkrajšem času očitni in pri katerih bodo klerikalci z izdajstvom tistega, kar so obljubovali ljudstvu pred volitvami, odnesli svojo vrečo. Vmes gotovo ne bo ničesar več prišlo, ker je večina radikalnih poslancev proti koaliciji z demokrati. Tej večini Pašić ni hotel poročati o sporazumu, ki ga nosi v žepu, prav tako ne kakor Radić svojim seljakom in Korošec v svojem »Slovencu«. Buržuijske stranke so pač vse enake in ker puščajo vse delo bogovom, je naravno da ustvarjajo bogovi brez pomoči ljudi. Del demokratskega kluba je tudi neomajeno proti vsaki zvezi z radikalc, zemljoradniki pa si še celo ne upajo iti v koalicijo s srbijanskimi strankami, ker bi to pri poznejših volitvah še bolj občutili nego pri zadnjih. Radić pošilja polagoma svoje vernike v Beograd. Vse gre torej po programu — ki ga bo ljudstvo plačevalo z drago vstopnino.

+ **Spahovske poslanca** so nacionalisti v Zemunu sprejeli s kamenjem. Zato so muslimani skupno s klerikalci pri skupčinskem predsedniku zahtevali varstvo za svoja življenja. Tako daleč se jim ni treba bati. Naša Orjuna je dala ta teden zagotovilo, da se nacionalisti vedo držati v mejah dostojnosti.

+ **Čnogorski dvorni arhiv** je izsledila policija zakopanega v Cetinju. Vsebuje mnoge podatke o delovanju bivših čnogorskih gospodarjih.

+ **Ministru Zupaniću** namerava vlada za njegove ministrske zasluge — ki bi jih lahko imel — priznati eno izmed obeh prostih poslaniških korit v Belgiji in Italiji. Odločitev je malce neprijetna, ker čeprav bi Zupanić v Bruslju lahko imenitno paradiral vendar ne more nihče trditi, da bi bilo slabo če bi ga poslali v — Rim.

+ **V gornještajerskih rudnikih** se delo še ni obnovilo, ker so se pogajanja zopet zavlekla, temveč se začne šele danes, v petek razen v Steieregg.

+ V Poruhju so nemški nacionalisti na mnogih krajih z bombami napadli francoske vlake. Francozi izganjajo nemške železničarje.

+ Kongres laških maksimistov v Milanu je odklonil pristop k III. internacionali in spojitve s komunisti. Za odklonitev je bila ogromna večina glasov, katerih število še ni točno javljeno, ki se pa zučejo okrog 55.000 proti 4000.

+ V Rimu se mudi avstrijski upravitelj dr. Zimmermann radi izboljšanja položaja avstrijskemu ljudstvu. Ko je bil dr. Seipel v Rimu, je bil na ljudstvo namreč čisto pozabil v pogovorih za izboljšanje položaja 60.000im avstrijskim — menihom in nunam...

+ Mussolini je začel s polno paro delati na to, da se sklepi klerikalnega turinskega kongresa glede sodelovanja s fašisti spremenijo. Sprejel je ostavko klerikalnih članov vlade, z grožnjami pa je prisilil dona Sturza, da se je začel tresti pred posledicami, ki bi jih utegnil imeti vsak gospodovadni nastop njegove struje nad fašizmom. Prva posledica Mussolinijeve diplomacije je ta, da se je klerikalna desnica vendarle odcepila od strankinega debela in je pripravljena samostojno delati s fašisti. Tako bi imeli že tri enako katoliške stranke v Italiji. Don Sturzo je postal mehak in je začel izjavljati, da nikakor ne meni s fašizmom pretrgati zveze. To se pravi, da bo njegova skupina zopet stopila v vlado. To se pravi, da bodo socialistično orientirane krščanske mase izgubile na živem primeru socialistične orientiranosti svojih voditeljev zadnjo trohico zaupanja do njih in jim bodo pokazale hrbet. V takem mučnem položaju, kakor je danes dvoilična politika laškega klerikalizma, se ni nahajala še nobena politika. Hlnavščina se maščuje nad samo seboj.

+ Surov napad na proletarske pravice je napravil proletariatu prilazni nacionalistični režim v Italiji: Odpravil je praznovanje 1. maja ter namesto njega uvedel kot narodni praznik 21. april, po mnenju od preko-narodnjakarstva zaručanih »zgodovinarjev« »ustanovni dan« Rima. Laški proletariat žanje, kar se je: njegov socializem je podoben našemu, predno ga je pričela naša stranka razbiati: na eni strani bogovi s konsumarskimi podporami, na drugi strani čreda. Kar je vmes, mu je nič in to so — organizacije.

+ Bivši sultan zopet nadleguje vernike s proklamacijami, naj mu bodo zvesti. Angleška letala jih nadlegujejo ob Mezopotamiji z bombami.

+ Angleški protestanti protestirajo proti temu, da bi njihov kralj na svojem potovanju v Rim posetil tudi papeža, češ, da to žali njih verski čut. Tega imajo gotovo toliko kolikor ta kralj človeškega čuta, ki hodi v brezmejni krizi za razčepene tri četrtine »svojega« ljudstva prosit papeževega blagoslova.

+ Amerika pripravlja omilitve sedanjega izseljeniškega zakona in bo radi pomikanja ročnih delavcev zopet omogočila večje naseljevanje.

Dnevne vesti.

Neverjetno oderuštvo — pa vendar resnično. Neki slovenski pisatelj je ob času neke denarne srečice kupil domoljubja goreč za dvesto dinarjev dve obveznici 7%nega investicijskega posojila. Ker so medeni dnevi seveda kmalu nehali, je šel lani koncem novembra v ne-

ko tukajšnje banko, založil obe obligaciji in dobil sto dinarjev posojila. — Pred par dnevi pa je dobil od banke izvleček iz računa, iz katerega je preplašen izvedel, da je njegov dolg do 31. marca t. l. to je tekom dobrih štirih mesecev narasel na 167, reci sto sedemdeset dinarjev. Na ta način hoče banka od reveža letno 200%, reci: dvesto odstotkov obresti!

Vprašamo vas, vi »mehkočutni« bankirji: Kaj rečete na to vi?!

Ves poln ogorčenja je prinesel pisatelj to notico k nam, mi pa smo se začudili, ker ni naš človek.

»Zakaj ne nesete drugam?«

»I saj ni nobenega časopisa, ki bi ne bil odvisen od bank, moral sem k »Napreju«!

Tako prostodušno je odgovoril, kakor otrok, ki je zbežal od staršev, potem ga je pa lakota privedla zopet domu po skorjo kruha...

Seveda bo na to oderuštvo kmalu zopet pozabil. Napisal bo kakšno prav lepo povest, bančni časopisi mu bodo plačali lep honorar, ki ga bo nesel zopet v banko »domoljubja goreč«, nekaj pa tistim bankirjem, ki na še bolj preprost način odirajo, ker ne vzamejo samo oderuških obresti, ampak kar vse: gostilničarjem namreč. Ko bodo zopet minili medeni tedni, pojde nazaj v banko iskat na posodo, čez 4 mesece bo spoznal, da so mu vse vzeli in pricapljal zopet k »Napreju« z ogorčenim protestom proti »mehkočutnim« bankirjem... Res, kakor otrok.

Če razumejo sedanjí položaj tako pisatelji, ali smemo zameriti delavcem, da se med seboj kavsajo in ravsajo, ali ima prav Korošec ali Radić ali Pašić? Ali jim smemo zameriti, če obupajo nezavedneži, in če čakajo rešitve »od zgoraj«?

Naroči se na »Naprej«, če si spoznal, da drugega doma nimaš! Delaj in piši za »Naprej«, da bo ta tvoj dom vsak dan lepši in boljši! Združi se s sodelavci v trdne organizacije, vzgajaj sebe in druge za dosledno in stalno naraščajočo proletarsko vojsko, ki bo edina zmožna meriti zasluge po delu in odpraviti na ta način take in drugačne načine oderuštva!

Ljubljana.

»Narod« razsaja, ker dobi naš dični Fabjančič baje službo mestnega arhivarja. Po neumnem razsaju. Fabjančič že dolgo časa drugam ni spadal nego v arhiv.

Delavci! kupujte čevlje samo z znamko »Peko« domačih tovarov Peter Kozina & Ko., Tržič, ki so najboljši in najcenejši. Glavna zaloga na drobno in debelo. Ljubljana, Breg 20.

Celje.

Slab vodja Orjune, je bil narodnosocialni pekovski pomočnik Višnjev, eden nje maloštevilnih pristašev med pekovskimi pomočniki v Celju. Bil je med časom pek. stavke stavkokaz in nato »dezertar« iz stanov. org. pek. pomočnikov. Ker mu je pa njegov narodni čut veleval, da si je mogoče pomagati le potom Orjune, je postal vodja za odsek pekov. Neko noč je bil na agitaciji v kavarni »stara Evropa«. Tam je imel dejanski spopad s celjskim »atletom« njegove stroke. Atlet je orjunaša obdelal, nakar je ta kapituliral. Svoji šefinji je obljubil, da ne bo več orjune. S tem se nista strinjala dva njegova stanovska tovariša. Ta dva sta junaško vztrajala na ta način, da sta za-

čela komandirati v pekarni. Odklanjala sta njuna pripadajoče delo, za katero sta bila plačana ter zato nosila vidno list »Orjuno« s seboj. Šefinja je kmalu sprevidela, da kršita obrtni zakon z zanemarjenjem dela ter izzivanjem sodelavcev k nelzvajanju dolžnosti. Opozorila jih je, da v Jugoslaviji še ne vlada Mussolini, ampak demokracija, v pekariji pa potrebujem delavoljnih pomočnikov in ne lenuhov. Nato ju je postavila na cesto. Prav je tako, mladi in vročerkvni ljudje naj se navadijo najprej delati in ne najprej pretepati ljudi ter delati nemir v prid najvišji buržoaziji. Tako naj bi naredili vsi pošteni podjetniki, pa bo »fantomvanja« kmalu konec. Žal, da ima večina interes nad tem, tako ne delati.

Antialkoholna razstava je prav dobro uspela. V nedeljo 8. aprila je bila razstava v osnovni šoli, ki jo je obiskalo čez 150 oseb. V torek je bilo predavanje med. s. Mikiča, katero je obiskalo čez 100 oseb. Sodrug Leskošek je otvoril predavanje ter se zahvalil vsem, ki so k temu nad vse važnem kulturnem delu pripomogli do uspeha zlasti pa s. Mikicu, g. ravn. Marinčku, naduč. Bizjaku itd.

Maribor.

Zadnja seja sedanjega občinskega sveta bo najbrže današnja. To radi odstopa socialističnega kluba. Demokrati so silno jezni, da prenehajo biti uvaževan faktor baš sedaj, ko so v občinskem svetu splezali nekoliko višje. Opozarjajo na kritični položaj mestnega gospodarstva, ki bi ga brezdelno pričakovanje novih volitev samo poslabšalo. Ko so gospodje sedeli še v opoziciji, je bilo mestno gospodarstvo tudi zanič in pametno delo potrebno, pa jih ni grizla vest ne zaradi pameti ne zaradi dela.

Ustanovni občni zbor kreditne in stavbene zadruge »Mojmir« Maribor. V soboto 21. t. m. ob 20. se bo vršil v restavraciji »Maribor« ustanovni občni zbor Kreditne in stavbene zadruge »Mojmir«. Dosedaj šteje zadruga že nad 60 prijavljenih članov in kakih 30 zadrudnikov, ki so že plačali. Za zadrugo je mnogo zanimanja tudi v raznih krajih Slovenije. S to ustanovitvijo je društvo Mariborska Gradbena Akcija izvršila prvi korak do uresničenja svojega namena, katerega kot društvo po pravilih ni mogla izvajati. Kreditna in stavbena zadruga na solidnem temelju ustanovljena, s pravilnim vodstvom, bo tudi doslej pasivnemu Mariboru prinesla novo gradbeno življenje. Z zadrugo bo marsikomu ustrezno, ki se je želel naseliti v Maribor. Uspeh je v prvi vrsti odvisen od števila in v drugi vrsti tudi od plačila zmožnih zadrudnikov.

= Vrednost denarja. 1 dolar velja 98—98.75 Din, 1 češka krona 2.92—2.94 Din, 1 lira 4.87—4.89 Din, 100 avstrijskih kron 13.9 para. V Curihu stane 100 naših dinarjev 5.60 švicarskih frankov.

NENAVADNA VOJNA.

Državni poljedelski organi in Zvezni biološki urad v Zedinjenih državah sta mobilizirala državo Virginijo za uničujoč boj proti podganam, in uspeh te morilne kampanje je bil tak, da hočejo zvezne oblasti podvzeti enak podganolov v velikem stilu tudi v drugih državah.

Podgane so prava nadloga za človeštvo. Ne glede na ogromno gnotno škodo, ki jo ti nenasični glodalci povzročujejo blagu, je dognano, da so pod-

(Po avtoriziranem prevodu Ivana Moleka.)

Francetovo oko je poletelo od rekruta do rekruta, ki so stali v vrsti: tam je bil cestnoželezniški sprevodnik, katerega je dobro poznal, strojnik iz tovarne Empire, potem je bil sin Ashtona Chalmersa, predsednika Narodne banke v Leesvillu. Naenkrat je France ostrmel. Ni mogoče! To ne more biti! Toda — bilo je! Mladi Emil Forster! Emil, socialist — Emil, Nemec. — Emil, študent in mislec, ki je bil že davno strgal linavsko krinko s kapitalistične vojne in ki je dosledno označeval resnico na sejah krajevne socialistične organizacije vsak petek zvečer — tukaj je bil v rjavi vojaški uniformi, ohlapno viseči na njegovi šibki postavi, s puško v roki in s sijem neizprososti v njegovih očeh, skakaje semintja, kakor je komandiral poveljnik: levo, desno, levo, desno, levo, desno — četa na levo, stopaj! — ena, dve, tri, štiri — levo, desno, levo, desno — četa na desno, stopaj! levo, desno, levo, desno — četa, obrni se, stopaj! — in tako dalje. Če hočeš imeti popolno sliko prizora, moraš si misliti naglo udarjanje mnogih nog ob tlak v soglasju: tamp, tamp, tamp, tamp, tamp, tamp! Misliti si moraš vežbanec z izrazom velike svečanosti na njihovih obrazih, in krik povelja, ki ga je dajal mladi rdečeličen častnik, je bil sirov in oster, posebno beseda »stopaj« te je kakor sunila v ušesa in udarila v srce. Rdečelični mladenič je bil prava utelesenost militarističnega trinoga, kakršnega si je France vedno slikal; gledal je na četo z jastrebskim pogledom, psoval, kričal in podil ne oziraje se niti trohico na občutke sužnjev, katerim je poveljeval, niti na las dostojnosti občevanja med civiliziranimi ljudmi.

»Drži pol koraka, Bučar! Glej na zadnjega moža — razcepi si noge, če ne, boš čakal nanj. Četa levo, stopaj! — ena, dve, tri, štiri — zdaj je prav, tako je treba — proč, dobro. Hej Chalmers, da bi te — ali nimaš nič življenja v svojih nogah? Če boš tako korakal v Berlin, bodo mislili, da je prišla bolniška četa! Četa, strni se na krilu — pazi na korak, ti na koncu! Kolikokrat ti moram poyedati?«

In tako dalje — tremp, tremp, tremp, tremp! Majhen paglavček, ki je stal zraven Franceta, je pa deklamiral enakomerno:

Vojak se je napil, pobral je svojo culo in šel, šel, šel, — na levo, desno, levo, desno — prav je imel!...

Če si kdaj stal na marčni dan na planem v snegu in opazoval telesne vaje ali žogometno igro ter se držal za klobuk,

da ga ne odnese močan, mrzli veter, tedaj veš, kako je treba biti z nogami ob tla, da se ugreješ. Če pa v tvoji bližini tolče dvajset levih nog ob tlak v enem udarcu in potem dvajset desnih nog, je absolutno neizogibno, da moraš stopicati v taktu z rekruti; ritem tvojega stopicanja ti kmalu zalide v ude, v glavo in tvoje misli se uravnajo po taktu stopajoče čete: tremp, tremp, tremp, tremp — levo, desno, levo, desno! Psihologi nam pravijo, da se po lastnih dejanjih rode čuvstva. Tako je bilo tudi s Kremenom. V procesu, ki se ga ni niti zavedal, je počasi lezel militarist iz njega! Njegove pesti so se mehanično stisnile, ustnice so se napele in njegove noge so trempale, trempale, trempale po cesti v Berlin, da nauči ošabne pruske tirane, kaj se pravi, napadati svobodni proletariat ruske republike!

V tistem hipcu se je pa nekaj zgodilo, kar je naglo zdramilo Franceta. Zaripli poveljnik je prelomil ritem stopanja.

»Ali si res ne boš nikdar zapomnil tistih polkorakov, Peter Bučar? Stoj, četa! Glej, Peter, kako si bedast! Sem stopi, da ti pokažem še enkrat.«

Bedni Bučar, majhen fant krotkega obraza in upognjenih pleč, ki je še pred enim tednom vozil vzpenjačo v poslopiju Narodne banke, je stopil iz vrste in stoječ na enem mestu je neprenehoma stopical, tako da se je kolona obračala okrog njega. Mali tiran je dosegel, kar je hotel. France, ki je videl dosti takih tiranov v dolgih letih industrialne tlake, se je namrdnil ali hitro ga je obšel radosten smeh. Tiran, ki je kazal Bučarju, kako je treba delati polkorake, se je zmotil v pove-lju in pognal četo ob velik vodnjak, ki stoji na kolodvorskem trgu. Prvim stopačem je podrsnilo na ledu okrog vodnjaka in telebnili so drug čez drugega po tleh. Gledalci so se zakrohotali in stopači tudi, dočim je zaripljeni častnik preklinjal jeze.

V Francetovi duši je vstal konflikt med impulzi. Stopači, ki jih je gledal pred seboj, so bili bedaki, iz katerih je bril norce več ko dve leti. A takoj je moral priznati, da niso bedaki; ravno narobe, izgledali so, da so zmožni dela, za katerega so se odločili. Pustili so delo nekaj tednov pred časom, ko so morali biti poklicani na nabor in se pričeli vaditi v rudimentih militaristične umetnosti v upanju, da čim prej pridejo v Francijo. Med temi prostovoljci so bili bankirji in trgovci z ramo ob rami s trgovskimi pomočniki in tovarniškimi delavci, in vsi so se pokorili poveljem bivšega kovača, ki je pred leti stopil v armado in odšel na Filipine.

(Dalje prih.).

gane prenešalke nevarnih bolezni, kakor je bubonska kuga, in domnevajo celo, da imajo precej opraviti z razširjenjem paralize pri otrocih.

Uspeh virginskega podganolova pod vladnim nadzorstvom je bil zares ogromen: čez 2000 stotov mrtvih podgan. Za to klanje so uporabljali strup, ki se imenuje barijev karbonat, ker je ta strup razmeroma neškodljiv za človeka, pač pa skrajno smrtonosen podganam. Veliko količino tega strupa — čez vagon blaga oziroma 22.000 kg — so razdelili po vseh 75 okrožjih te države. Več nego 153.000 oseb se je udeležilo te koristne morije.

Oblasti so organizirale ta podganolov ne le radi neposrednega uspeha, da se zniža število podgan, marveč tudi zato, da se ljudstvo podučijo o načinih, kako naj se iztrebi podganja nadloga. Razen svoje nevarnosti kot prenašalk smrtnih bolezni, povzroči vsaka podgana povprečno za dva dolarja škode na leto. Ubite podgane v Virginiji bi bile provz-

ročile 300.000 dolarjev škode za leto dni, stroški vsega podganolova pa so znašali le 7000 dolarjev; iz tega je razvidno, kakšno gospodarsko važnost imajo take iztrebitvene kampanje.

Zanimiva okoliščina pri tej kampanji so bile nagrade, ki so jih razne organizacije in posamezniki ponujali za največje število izročenih podganjih rekov. Repi so bili večinoma od podgan, ki so se ulovile v pasti, kajti one, ki so bile zastrupljene, se kam zarinejo in crknejo v svojem skrivališču. Zlasti šolski otroci so se kar z veseljem podali na to vrsto športa, in preko 90.000 podganjih repov so nabrali po vsej državi.

Strokovnjaki cenijo, da odgovarja število podgan v katerisibodi civilizirani pokrajini na svetu približno številu samega prebivalstva. To bi pomenjalo, da je bilo v državi Virginia približno 2.300.000 podgan. Če se računi teh strokovnjakov ujemajo, ni danes v državi Virginia niti ene podganje družine, ki bi ne žalovala za dvema ali več sorodni-

koma; vse podganje prebivalstvo Virginije je bilo skršeno vsaj za 25 odst. mogoče pa tudi za dvakrat toliko. Tako računajo seveda le optimisti, ki ne upoštevajo dejstva, da so se podgane tekom kampanje še nadalje plodile. Vendar pa ni dvoma, da smejo optimisti obstati pri svojem optimizmu, če se bo zanimiva vojna med človekom in strašnim glodalcem z vso srditostjo nadaljevala in sicer ne samo v eni deželi, tem tako, da se vojna razširi v svetovno. Mimogrede povedano: Krasen surogat in zabava za vse norce, ki menijo, da morajo svoje predpotopne militaristične in šovinistične inštinkte na vsak način pokazati v praksi in ker drugače ne gre, jih hočejo prakticirati nad sočlovekom. Ko zmanjka podgan, se lotimo lahko muh, ki jih je še več. Celo še bolj zabavno bo, ko bodo že omenjeni norci nad muhami preganjali — svoje muhe.

Izdajatelj in odgovorni urednik: Zvonimir Bernot
(v imenu pokr. odb. SSJ).
Tisk Učiteljske tiskarne v Ljubljani.

BLUZE

najnovejših modelov so
ravno kar došle.

A. & E. Skabernè, — Ljubljana —
Mestni trg št. 10.

Pridobivajte naročnike!

BERSON
GUMENE PETE in GUMENE POTPLATE
caneje in trajnije so kakor usnene!
Najbolje varstvo proti vlagi in mraza!

**Velika izbira
rokavic**

nogavic

**A. ŠINKOVIC nasl.
K. SOŠS,**

Ljubljana, Mestni trg 19.